

ÎNCHEIERE

31 iulie 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Nicolae Daniliuc,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Nicolae
Daniliuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea
încălțării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului și încasarea
prejudiciul moral,
împotriva deciziei din 18 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 17 septembrie 2018, Nicolae Daniliuc a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea
încălțării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului, încasarea
prejudiciul moral în mărime de 550 000 de lei și a cheltuielilor de judecată,
compuse din cheltuieli necesare pentru asistența juridică în sumă de 6000 de lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 18 iunie 2018, a depus în
Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani plângere în temeiul art. 313 Cod de procedură
penală, împotriva acțiunilor ilegale ale Procurorului mun.Chișinău, care conform
prevederilor art. 313 (4) Cod de procedură penală, trebuia examinată de către
judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, însă judecătorul de instrucție a
examinat-o abia la 13 septembrie 2018, peste 11,5 termene legale, stabilite de
legislație.

A menționat că instanța de fond a încălțat termenul legal de examinare a
plângerii, fiindu-i astfel încălțat dreptul la judecare în termen legal și rezonabil a
plângerii.

A susținut, că prin tergiversarea intenționată a examinării cauzei, Statul
Republica Moldova i-a violat dreptul la judecare în termen legal a plângerii din 18
iunie 2018, garantat de art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru
Apărarea Drepturilor Omului și de Protocoalele adiționale la Convenție, totodată,

Statul a încălcat flagrant și prevederile art. 1 din Convenție și, anume, obligația generală a Statului de a-i recunoaște oricărei persoane, aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definite de Convenție.

Astfel pretinde reclamantul, că potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, o reparație echitabilă a prejudiciului moral pentru încălcarea dreptului la judecare în termen legal a cauzei ar constitui suma de 550 000 de lei.

Prin hotărârea din 27 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a respins integral cererea de chemare în judecată depusă de către Nicolae Daniliuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului, încasarea prejudiciului moral în mărime de 550 000 de lei și a cheltuielilor de judecată, compuse din cheltuieli necesare pentru asistența juridică în sumă de 6000 de lei.

Prin decizia din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Nicolae Daniliuc și s-a menținut hotărârea din 27 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, a constatat că, soluția instanței de fond dată în actuala cauză este una corectă, întemeiată și legală or, concluziile instanței de fond, potrivit cărora existența criteriilor pentru a fi constatată încălcarea termenului rezonabil de examinare a unei cauze derivă din totalitatea circumstanțelor și împrejurărilor pricinii, modului de examinare a acesteia, comportamentului părților, complexitatea cauzei, miza și scopului urmărit de justițiabili și aspirațiile acestora urmare a examinării cauzei, sunt corecte.

A concluzionat că nu este suficientă invocarea de către persoană a simplului motiv, de încălcare de către instanță a termenului indicat de lege pentru examinarea plângerii potrivit prevederilor art.313 Cod de procedură penală, în acest sens urmând a fi reținute toate circumstanțele pricinii și, nu în ultimul rând, conduita părților și modalitatea de acționare a persoanei interesate în proces, deoarece, după cum s-a indicat anterior, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei se face doar în măsura, în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

A reiterat că reclamantul/apelant Daniliuc Nicolae nu a obiectat și nu s-a opus în cadrul examinării plângerii sale de către judecătorul de instrucție, amânărilor și întreruperilor ședinței de judecată, ba din contra, au avut loc și situații când acesta a insistat și a pledat pentru amânarea ședinței. Respectiv, Colegiul atestă că examinând plângerea petiționarului Daniliuc Nicolae în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală, judecătorul de instrucție a fost impus de a depăși termenul indicat de lege, de 10 zile, pentru a asigura petiționarului posibilitatea apărării efective și eficiente a drepturilor și intereselor sale, pretins a fi încălcate. Astfel, instanța a asigurat petiționarului respectarea dreptului fundamental de acces la justiție, de a beneficia de un proces echitabil, respectând totodată și principiul egalității armelor, prin faptul că s-a acordat posibilitatea petiționarului de a se familiariza cu materialele acumulate de către procuror.

A accentuat, că garantarea și asigurarea dreptului la un proces echitabil, consfințit de art. 6 CEDO și art. 20 din Constituția R.Moldova, nu se limitează la examinarea în anumiți termeni a cauzelor, urmând a fi îndeplinite și alte exigențe, cum sunt legalitatea, disponibilitatea și egalitatea în drepturi a părților procesului,

contradictorialitatea și, după caz, publicitatea procesului. Or, încălcarea respectivelor principii, doar pentru a asigura sau a obține examinarea cauzei și pronunțarea actului judecătoresc în limitele unui termen prevăzut de lege, va avea un impact mult mai grav și distructibil în sensul asigurării și garantării unui proces echitabil justițiabilului, deoarece simpla examinare a cauzei nu constituie în sine și nu garantează respectarea și îndeplinirea exigențelor impuse pentru procesul echitabil, examinarea fiind doar un element sau aspect al acestui proces.

A reținut că, că termenul rezonabil de examinare a plângerii de către judecătorul de instrucție nu se reduce la durata de 10 zile prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală, urmând a fi determinat de conglomeratul tuturor circumstanțelor pricinii, descrise anterior de instanță. În acest sens nu poate fi pusă pe un cântar, ca având impact și consecințe similare, examinarea în ordinea prevăzută de art.313 Cod de procedură penală, chiar și în același termen, a plângerii împotriva modului de soluționare a unei adresări (petiții) având care-va adresări de ordin general și a plângerii privind deținerea în detenție preventivă contrar prevederilor legii a unei persoane. Or, după cum a fost indicat, celeritatea urmează a fi determinată pentru fiecare caz în parte, iar judecătorul, examinând plângerile adresate în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, în situația depășirii termenului prevăzut de respectiva normă, urmează să determine care aspecte și criterii sunt determinante în fiecare caz separat – termenul de examinare a plângerii și asigurarea respectării principiului celerității la examinarea acesteia sau asigurarea respectării celorlalte aspecte ale principiului procesului echitabil.

Subsecvent soluției de respingere a pretenției de bază, privind constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a plângerii, instanța de fond corect a decis respingerea și celorlalte pretenții, privind obligarea statului de plata despăgubirilor de ordin moral, cum și la compensarea cheltuielilor de judecată pretins a fi suportate de către reclamantul/apelant în actuala pricină. Or, aceste pretenții derivă din pretenția principală și urmează aceeași soartă, ca și soarta pretenției de bază, adică respingerea lor, ca fiind neîntemeiate.

A reținut că instanța de fond corect a stabilit starea de fapt, corect a identificat și aplicat cadrul legal pertinent, adoptând în acest sens o hotărâre judecătorească întemeiată și conformă Legii.

La 22 mai 2019 Nicolae Daniliuc a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel solicitând casarea deciziei din 18 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 27 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a menționat că art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, stipulează cu certitudine că o astfel de plîngere se examinează de judecătorul de instrucție în termen de 10 zile și nu mai mult. Este un termen expres prevăzut în această normă de drept și care este obligatorie pentru toți inclusiv și pentru judecătorii de instrucție. Iar odată ce o instanță de judecată încalcă acest termen expres prevăzut de art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, orice persoană poate invoca încălcarea dreptului la judecare în termen legal al plîngerii sale, indiferent de calitatea procesuală.

A susținut că temeiurile invocate de către instanța de apel sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, instanța de apel a interpretat eronat și a aplicat greșit normele de drept material.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 18 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces conform scrisorii de însoțire la 17 mai 2019 (f.d. 67), astfel, recursul declarat de către Nicolae Daniliuc, la 22 mai 2019, se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând admisibilitatea recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Nicolae Daniliuc, este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară,

sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Nicolae Daniliuc, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74). De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag.45 sau *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de către Nicolae Daniliuc.

În conformitate cu art. 270, 433 lit.a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Nicolae Daniliuc.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Victor Burduh